

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

mens zijn vertrouwen zet.

THEMA: GEEN ANDERE GODEN!

GEBOD EN BELOFTE

Het is al even geleden dat wij aan deze zondag begonnen, en we waren nog niet aan het einde. We waren bij vraag en antwoord 94 gebleven. En vooral bij dat eerste stukje: "Dat ik, zo lief als mij mijner ziele zaligheid is, alle afgoderij, enz., enz., mijde en vliede". Ik heb daar iets over gezegd, hoe deze waarheid waar is in onze Heere en Zaligmaker. Alleen genade. En dat zulke liefhebbers van zichzelf, liefhebbers zullen zijn van Hem die alles heeft gedaan. Ik wil dat vanmiddag een klein beetje - min of meer onvoorbereid misschien, maar toch ook zijdelings in verband brengen met wat meer dan vier eeuwen geleden de Heere God ook heeft gedaan. Toen doctor Luther op 31 oktober 1517 zijn stellingen aan de deur van de slotkapel te Wittenberg aansloeg, als discussiestelling met de mogelijkheid van een dispuut. Hoewel er toen ter plekke niemand op inging, of op reageerde, en niemand het er tégen durfde op te nemen. Maar in die tijd, in dat jaar, is door Gods genade de zaak aan het rollen gegaan. Als een steen zou je haast kunnen zeggen, zonder handen afgehouden, en heeft een grote zegen bereid voor diegenen die toen dat Evangelie mochten horen, en naar wij hopen en geloven ook nu nog. En daarom is het ook wel de moeite waard om dat verband een ogenblik te zien.

We hebben gehoord van dat uitnemende, uit eeuwige liefde en barmhartigheid zich openbarende Wezen van God. "Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb". En juist maakt God aanspraak op Zijn alleen-God-zijn, omdat Hij Zich als zodanig heeft geopenbaard. God heeft door Zijn woorden, en ook door Zijn daden laten blijken dat Hij die God is, en dát Hij die Verlosser is. En dat Hij daarom ook recht heeft op de erkenning dat Hij alléén God is en niemand met Hem. En dat alle anderen, goden, afgoden, machten en krachten, tronen en heerschappijen onder Hem

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

zijn, en dat Hij alleen de ene ware God is.

Dat is altijd de strijd van de Geest en het Woord in deze wereld en in de kerk. Want wij weten, en dat kun je ook merken aan de catechismus die zoveel eeuwen geleden geschreven is, je kunt ook merken die sterke beklemtoning van afgoderij, toverij, waarzeggerij, bijgeloof, aanroeping van de heiligen of van andere schepselen, dat dat toen ook werkelijk midden in de praktijk van het leven stond. Dat dat eigenlijk een gangbaar gebruik was, de bijgelovigheid, de afgoderij, het aanroepen van heiligen, en al die andere dingen meer.

Die Tetzl, die aflaatkramer, dat was zo'n doorgewinterde onbeschofte kerel ergens, dat hij zei: "Ik wil met Sint Petrus niet ruilen in de hemel, want ik heb meer zondaars uit het vagevuur gehaald dan hij". En dan verkocht hij voor veel geld aflaten voor de zonde. Voor het uit het vagevuur komen, of uit het vagevuur blijven. Voor de zonden van gisteren, voor de zonden van vandaag, en als je heel veel betaalde ook voor de zonden die je morgen en overmorgen nog zou doen. "Als het geld in het kistje klinkt, het zieltje in de hemel springt", was de spreuk in die tijd.

Kun je je indenken hoe gruwelijk het dan gesteld is met de beleving van: Ik ben de HEERE, uw God, Die u verlost uit Egypteland. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben.

Wat is dat groot, als dan de zogenaamde stedehouder van Christus, paus Leo de tiende als ik het me goed herinner, dat hij zijn goedkeuring daaraan geeft als stedehouder van God, in Christus' plaats, om zo'n koehandel te bedrijven, als het gaat over het zalig worden uit louter genade zonder enige verdienste onzerzijds.

En toch geliefde gemeente, ik zei, die strijd gaat vandaag de dag nog door. Grof, maar ook fijntjes. Ik heb niet alles, maar een fractie misschien, van Luther gelezen. Ik onderzoek wel graag, daar gaat het niet om, maar meestal meer de, ja, hoe moet ik het zeggen, niet zoveel preken heb ik gelezen in mijn leven. Dat hoeft ook niet, maar wat je daarin aantreft dat voel je nu nog, dat is anders dan wat je vaak horen kunt.

Ja, de man heeft altijd al een beetje mijn voorliefde gehad misschien. Waarom? Ik weet het ook niet, het spreekt mij altijd sterk aan: Luther was een boerenzoon, en hij kwam uit een geslacht van boeren. En ja, het was een zeer geleerde, onderschat het niet hoor. Een hoop mensen denken wel eens dat Luther niet zo geleerd was, maar onderschat het niet hoor. Hij was meester in de schone kunsten, maar hij was ook doctor in de godgeleerdheid, doctor in de theologie, en hij bekleedde ook het professorambt in Wittenberg. Dus achter die soms eenvoudige uitspraken, daar zit vaak zo ontzettend veel diepte in, dat je er niet zomaar over uitgedacht raakt. Misschien dat Luther mij daarom altijd zo getrokken heeft. Dat hij zo dicht is blijven staan bij het volk. Dat zou je aan alles kunnen merken.

Als je bijvoorbeeld bij Calvijn zou eten of bij Luther, dan zou je gelijk het verschil al zien. Die verfijnde manieren van Calvijn, die een rechtsgeleerde was, een jurist, die verfijnde tafelmanieren, uiterste soberheid en matigheid. Dat zou voorzeker een grote indruk op ons gemaakt hebben. En je zou je misschien een beetje onwennig hebben gevoeld. Maar als je bij Luther op de maaltijd zou zitten, dan kon het wel eens zijn dat je bijna van je stoel afrolde van de lach. Of dat er dingen door hem gezegd werden waarvan je dacht, ik wou - dat had je toen nog niet - dat ik maar een bandrecordertje bij me had,

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

dan zou ik het allemaal opnemen, die tafelgesprekken. Laat ik het nu eens zo zeggen, dat moet je niet letterlijk opvatten, dat ging allemaal niet zo precies met mesje en vorkje, doekje en datje. Daar stond een potje bier op de tafel, dat was heel gewoon zou je zeggen. Dat was Luthers achtergrond, vandaar dat hij ook zo beeldend kan vertellen. En als hij dan gaat vertellen dat Jezus op de wolken komt, dan maakt hij een roffel van 'bomberdebomberdebom!', daar komt Hij, en wat zullen ze schrikken. Kijk, dat was zo midden in het leven.

Goed, als je nu vraagt in die tijd, met al dat bijgeloof, met al dat onzinnige, met al die angsten, waar Luther ook vol mee zat, vol met angst als klein kind al. Want het was niet op één moment gebeurd. Je kunt bij Luther ook spreken van een proces, dat hij steeds meer en meer ontdekkingen deed. Tot hij tenslotte schrijft dat hij als door de deur van het Paradijs kwam, toen hij die gerechtigheid des geloofs die in het Evangelie wordt geopenbaard, duidelijk en duidelijk voor ogen zag als nooit tevoren.

Nu heb ik verleden week al gezegd, kijk, je moet niet denken, al worden hier woorden gebruikt, wij roepen niet meer: "Heilige moeder Anna, ik zal monnik worden". Wij roepen niet meer: "Heilige Sint Jozef, help mij", en dit en dat. Maar ik heb verleden week al gezegd, in andere vorm blijft dat kwaad, die boosheid èn onder Israël, in het Paradijs al begonnen, èn onder de Nieuw Testamentische gemeente, en tot nu toe blijft dat kwaad altijd de kop opsteken. Omdat wij onszelf wilden vergoddelijken en aan God gelijk maken. En we zijn in een diepe kuil gevallen, maar we moeten iets in onze voorstelling hebben waar we op kunnen bouwen. In ons of buiten ons. En dat bouwen willen wij bij voorkeur niet op die God, die écht alléén Verlosser is. Die God, die Zich in die arme Zaligmaker heeft geopenbaard. Die God, die zó bij ons is gekomen, dat een ieder zijn aangezicht van Hem verborg. Die God, die in Christus in ons vlees en bloed geleden heeft, en gekruisigd is, en gestorven is, en begraven is. En Die is opgestaan uit de doden.

Daar komt dan de mens met zijn vraagtekens, het gaat zijn begrip te boven, zijn gezichtskring. Hij is er niet bij geweest. Dat wil de mens nu niet!

Daarom is God nóg bezig te verlossen uit Egypte. Daarom is Hij nóg bezig om die machten die ons gevangen houden te breken. Welke machten dan ook. En is Hij nog bezig met Zijn Woord: Wendt u naar Mij toe, alle gij einden der aarde, en wordt behouden! Want ík ben God, en niemand meer.

Toen heb ik verleden week gezegd, bij ons is dat weer anders. De één heeft dit tot zijn god, in het materiële zijn macht en zijn invloed, zijn inzicht: zijn huis, zijn vrouw, zijn kinderen, en noem maar op. Zijn kerk of wat dan ook. Alles waar hij toch min of meer zijn vertrouwen aan geeft, en zijn vertrouwen op stelt. Om van buiten de kerk nog maar niet te spreken, want in deze God-loze wereld, die daarom ook steeds sterker het beeld vertoont van God-de-loze wereld, daar loopt alles over van de afgoderij. Van de meest onzinnige dingen waar mensen hun vertrouwen op stellen. Daar kun je niet eens meer over praten praktisch, als mensen in alle ernst staan te beweren dat hun sterretjes zó en zó spreken. Dat dát en dát voor de boeg staat, en al die onzin meer.

Nee, het is er aan alle kanten, in elke vorm. Wij leven in het tijdperk van de informatie, de informatica. Daar zie je ook die machten in opkomen. Daar zie je ook die ontwikkelingen, in de medische wetenschap, op alle terreinen van het leven Dan

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

moet je eens kijken waar een mens zijn vertrouwen op zet.

"Ben je al eens bij die geweest, bij die geweest? Nu, die weet het wel hoor, en die zegt het wel hoor. Dat moet je doen, zus en zo". Nu moet je goed begrijpen, het gaat er niet om dat je niet alles probeert, maar het gaat om de intonatie van het spreken, die klank die wij daarin overbrengen, alsof er geen God in de hemel is. Alsof er geen Zaligmaker aan de rechterhand van de Vader is. Alsof daar niet een God is die nog onderhoudt en bezig is.

Ik weet wel, wij mogen de middelen gebruiken, die heeft de Heere God gegeven. Maar ik zie het óók als een bepaalde vergoddelijking van sommige dingen, óók in de kerk. Dat men tot allerlei vreemde dingen de toevlucht neemt, en tot allerlei vreemde dingen om hulp roept. En wat moeten we dan zeggen als het gaat over het persoonlijke, je vertrouwen stellen op iets. Vertrouw je op jezelf? De Bijbel zegt: Die op zijn hart vertrouwt is een zot. Je kunt niet op je hart vertrouwen. Als het nu gaat om de geestelijke dingen, waar is ons vertrouwen dan op gericht? Ik weet wel, wat de Heere gedaan heeft hoeft je nooit te vergeten, nooit! En je mag altijd zingen:

'k Zal gedenken hoe voor dezen
ons de Heere heeft gunst bewezen;
'k Zal de wonderen gadeslaan,
die Hij heeft vanouds gedaan;'

Maar waar is ons vertrouwen nu op? Zijn we nu met 'hoog water' vast gelopen, in de zin van: En dat is gebeurd, dit en dat, ik weet zeker Lieve mensen, ik weet dat de Heere maar naar ons hoeft te wijzen, en we zijn van de kaart. Dat vind ik ook zo mooi bij Luther. Die man durfde te zeggen: Al waren er zoveel duivels als pannen op de daken, ik ga. De man die zo prachtig kan schelden en tieren tegen die afgodendienaren, tegen die papen. Tegen die pausen en noem maar op. De man die zijn bul waardoor hij in de ban gedaan werd, gezellig in het vuur verbrandt. Dat er alleen maar een beetje as overblijft. Diezelfde man was soms ook zo in de put. En soms ook zo bang, alsof er geen God in de hemel was. Daarom juist kan hij zo troostrijk spreken tegen bevende en vreesachtige mensenkinderen. Daarom kan hij zo onbegrijpelijk spreken over de toorn van God, als een zwaard of een spits, maar waarvan de punt in de liefde gedoopt is. Zo heb ik het tenminste gelezen, dat dat de achtergrond is.

Als hij spreekt over die toornende God, waar hij veel over geschreven heeft, dan is de bedoeling daarvan, om in het nochtans des geloofs te blijven bij de waarheid: Ik ken geen andere God dan de Vader van de Heere Jezus Christus. Al zegt Hij nee, ik blijf erbij, Hij bedoelt ja. Al wijst Hij af, al verwijst Hij mij naar het graf, Hij is bezig mij zalig te maken, mij arm mensenkind.

Dat is nu juist het wonderlijke, dat allerheiligst geloof wordt nu geschonken en beoefend in van die vaak bange, twijfelmoedige harten. En dat wordt verheerlijkt op hoop, tegen hoop, dat de Heere God nochtans getrouw is.

Maar ik zei, waar zet je nu je hoop op?

Je kunt wel eens goed gekerkt hebben, dat is mooi, maar daar kun je niet je grond van maken. Je kunt heel wat beleefd hebben, de één heeft veel meer beleefd dan de ander. De één kan zulke stukken vertellen dat de ander er gewoon jaloers op wordt, en denkt: O, dan is er met mij nog niets gebeurd, wat heb ik dan beleefd? Dat kan. Dat kun je dan

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

ook beter maar niet vertellen, maar het kan.

Maar nu de vraag, waar zetten wij nu ons vertrouwen op?

De kleinste in de genade, zoals men dat wel eens noemt - een beetje een eigenaardige uitdrukking, maar goed, ter verduidelijking - of de meest bevoorrechte, die hebben allebei als het goed is, maar één Grond, één God, één Zaligmaker die te vertrouwen is. En alles waar het vertrouwen daarnaast op gericht is, dat komt beschaamd uit. Dat zijn andere goden.

Nu is dat heel wat hoor mensen, dat is heel wat. Om je vertrouwen nu niet te geven aan de afgoden en allerlei andere schepselen, enzovoorts. En wat er maar te koop is in de wereld, en in de kerk. Dat is heel wat. Ik denk dat wij misschien wel het meest leven bij òf ons gevoel, òf ons verstandelijk overleg. Dat denk ik. Ik zeg expres 'wij', want ik neem mezelf. Maar wat is dat toch zeldzaam, om nu eens werkelijk als een nietshebbend schepseltje, als een arme die met geen enkele mogelijkheid kan zeggen Om dan eens op dat eeuwig blijvende Woord, en die God van dat Woord, en die ene Zaligmaker alleen te vertrouwen, al waaien de oren van je hoofd. Al lijkt alles anders te gaan dan dat jij je had voorgesteld. Al heb je een soort stigma, zoals Jabes, dat je denkt, ik ben een getekende, om dan alleen op dat eeuwig blijvend Woord wat Hij gezegd heeft, te hopen.

Dat klinkt wel heel makkelijk, maar je zou bijna zeggen, dat is nu het diepe. Ze zeggen wel eens met het zwemmen, ik werd tegelijk in het diepe gegooid, maar dat is nu het diepe. Dat is nu echt het diepe.

Ze konden het bloed van Bernhardi indertijd wel drinken. Niet de wereldse mensen, maar godsdienstige mensen. Toen hij preekte over: - Hij was evangelist of godsdienstonderwijzer zoals men dat noemde - Ik ben de Weg, dan hebben wij geen weg. Ik ben de Waarheid, dan zijn wij de leugen. Ik ben het Leven, dan zijn wij de dood. Dat kunnen wij wel eens aanhalen, en glimlachen en zeggen: "Ja, dat was goed gezegd". Maar je moet er eens met toepassing op jezelf proberen daaraan te denken. Om nu werkelijk die godsdienstige waardigheid die wij allemaal hebben, eens te verliezen. En ons eens in geen enkele bocht meer te wringen, en in geen enkele plooi meer.

Ik weet wel, je moet de Joden een Jood, en de Grieken een Griek zijn, maar waar het nu lijden kan. Kan het dan lijden? Dat is niet zoveel. Dat is altijd een waarheid om óver te praten. Maar als iemand er úit praat, en tegen je zegt: "Ach joh, houdt asjeblijft op met heel die godsdienst, dat heeft toch allemaal niets te betekenen. En straks als je sterven gaat, en je ziel gaat heen, of Hij komt op de wolken des hemels, en die grote rechtvaardige God ziet je aankomen, dan is er maar één ding: "Heeft die worm in Mijn lieve Zoon geloofd? Is dat zijn hoop?" Niet: "Was hij goed bekeerd? Was hij dit of dat? Nee, heeft hij in Mijn lieve Zoon gehoopt en geloofd. Doe hem open de poorten der gerechtigheid. Zo niet, dicht!"

Dat is scherp hoor. Zoals diezelfde Bernhardi eens schreef, ik weet het niet allemaal meer uit mijn hoofd nu natuurlijk, dat moet je me niet kwalijk nemen:

'De één roemt in dit, de ander in dat,
wij roemen in Jezus, die waardige Schat.
Wij weten alleen van wat Hij voor ons deed,
hoe Hij voor ons leed, hoe Hij voor ons streed.
Maar deze Jezus is geacht als een pest

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

voor de goddeloze wereld, en heel het vrome nest.

Maar wij gaan van de baan hier, met roem en met eer.

Wij leven en sterven getroost bij Zijn leer!

Daar zit wat in. Hij mag het dan soms een beetje grof gezegd hebben, en misschien wel eens een beetje Maar het gaat nu even om de lijn, om dat beproefde goud. Wat in de tijd van de Reformatie door de Heere God weer in het midden werd gezet, in het licht werd gesteld.

En dan moet je je oren eens open zetten, hoe de prediking over het algemeen - ik mag geen oordeel uitspreken, maar hoe vaak, wat je leest of hoort - verwaterd is. Het is allemaal heel anders geworden. Je zou bepaalde preken helemaal niet meer kunnen lezen misschien, van Luther of zo. Ook van Calvijn trouwens. Dat de mensen zeggen: "Hmmm, ik weet niet hoor". Ik weet wel, het waren ook mensen, gewone mensen, maar ze waren door de Heere grotelijks begenadigd.

Maar als je dan dat gedoe van ons daar tegenover zet: "Luisteraardje, heb je al dit, en heb je al dat? Heb je Jezus al gevonden?" Alsof God ook één of andere paap is. Maar Die gaat het dan niet om het geld, maar Die wil o zo graag dat we onze zielekens maar gewonnen geven."

Maar de kracht voor bevreesde mensen, de troost voor mensen die op weg zijn naar de hel, mensen die alles, alles verspeeld hebben, en die nergens maar dan ook nergens een houvast in kunnen vinden, om die nu te mogen vertellen: "Het IS geschied! Hou je vingers verder maar thuis, er is niets meer te doen. Er is niets meer te doen, er is niets meer te halen, helemaal niets meer. Je hoeft nog geen naampje in te vullen, want dat is allang gebeurd. Voor je geboren werd is je naam al ingevuld door God. Het is alleen maar die ene Naam die onder de hemel gegeven is, God heeft Zijn besluit uitgevoerd op Golgotha! Daar ligt de verlossing". Al springen we tegen de muur op, vliegen we door de ramen heen, het heeft geen enkele betekenis meer. Geen enkele betekenis! En dat gaat weleens ver, want dan zeggen de mensen: "Ja"

Iemand zei eens tegen mij: "Jij moest op de daken"!

Ik zei: "Ik hoef niets!"

"Bidden!"

Ik zei: "Dat hoef ik ook niet meer". Daar kon die man met zijn verstand niet bij.

"Je bent toch een christen?"

"Ja, maar ik hoef niet dit of dat".

Dat is toch niet te begrijpen? Om werkelijk uit genade zalig te worden, en zo mooi als we zingen: Laat Hem besturen, waken. Voor mij is het halswerk. Of halswerk, laat ik eerder zeggen, het is me een onmogelijkheid. Maar ik hoop dat de Heere ermee begonnen is, en dat geloof ik ook, om me daar iets van te leren. Maar dat dát nu juist de kern van het Evangelie is. En dat al die mensen die zeggen: "Ja, maar dat is nu niet aan de orde meer, dat was in die tijd actueel. Toen waren de mensen bang voor dit en bang voor dat, maar dat hebben we nu niet meer nodig. Er zijn nu andere problemen".

Nu, dat geloof ik ook wel, elke tijd heeft zijn eigen problemen. Maar dat het in de aard der zaak besloten ligt, dat dit de allergrootste zaken zijn die er bestaan onder de hemel, dat God het heeft geopenbaard. Dat ik ze allemaal, en alles, en mezelf erbij, mijde en vliede, om die ene ware God recht te leren kennen. Niet zoals de paus Hem voorstelt, ook niet hoe een ander Hem voorstelt, maar zoals God Zichzelf openbaart in Zijn

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

Woord. Als de God van Abraham, Izak en Jacob. Die wij alleen maar kennen in het aangezicht van Jezus Christus. Dat is ook een punt: "Filippus, die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien. Ben Ik zo lange tijd bij u?" O, dat is zo diep en diep ingrijpend, en tegelijk ook afwijzend naar die God-zoekende mens. Die mens die in de hoogte zoekt. Die mens die het in de gerechtigheid, en weet ik wat hij allemaal voor woorden op zijn lippen durft te nemen. En dan dat woord van Jezus, om God te leren kennen moeten we gebracht worden in Bethlehem, en in de tempel bij de twaalfjarige Jezus. En overal waar Hij Zijn voetstap zet, en bij het kruis. Bij het kruis, om God te mogen leren kennen, de enige ware God!

En dan, om Hem récht te kennen. Dan moeten we bij de Heere Jezus Christus zijn, en bij niemand anders. God heeft Zich in Hem verklaard. Denk dan eens aan die diepe woorden: God was in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende - inruilende - en heeft het woord der verzoening in ons gelegd.

Maar wat moeten wij?

Want er staat toch ook: Laat u met God verzoenen? En dan worden alle registers opengetrokken: "Laat u met God verzoenen! Gezanten van Christus' wege, alsof God door ons bade, bidden wij u, laat u met God verzoenen!" Nu, ik word er niet onrustig van, gelukkig. Nee, dat is voorbij. Het is zulke kolder, want Paulus schrijft dat aan diegenen die in Christus Jezus geloven. Daar schrijft hij dat aan. En zo kun je het het beste lezen, "weest met God verzoend, laat het voor jou zo zijn". En dát heb ik vandaag en morgen, en altijd weer nodig. Want als gelovige heb ik niets in mijzelf. Ik ben eigenlijk geen gelo-vig iemand, maar waar het God behaagt een geloven-de. Want dat is mijn structuur niet. Kijk en daarom, laat het gelden, blijf erbij.

Dat betekent net het tegenovergestelde als dat de mensen het uitleggen. Want als je je met God moet laten verzoenen, nu dan moet je iets doen. Dan moet je tevoorschijn komen, of op het zondaarsbankje knielen, of weet ik wat beleven of wat ook. Maar dat is niet meer nodig, dat bedoelt het Woord. Het Woord bedoelt: Dit is nodig, laat het rechtsgeldigheid hebben in je leven lieve broeders in Korinthe. Of lief, ze waren zo lief niet. Maar laten we zeggen, in Christus Jezus waren het geliefden. Laat dat nu altijd jullie ene ware God zijn, Die je verlost heeft met een eeuwige verlossing, uit Egypte. Al moet je zeggen: "Ik zing van vrijheid, schoon niet vrij, ik heb Jezus alle dagen nodig". Als het gaat over het waarachtig geloof, en waar dat zich op richt, dan is er toch geen ander getuigenis dan: "Hij is de Heere God, de Verlosser, van ouds af is Zijn Naam".

Daarom hebben wij dat nodig. Ik ben daar nooit zo in, met al die dingen. Herdenkingen en zo. Ja, daar zie je, een organist en de prediker hebben ook een stille uitwisseling door het spelen, door het zingen. Maar vanmorgen zat ik even in de consistorie echt te peinzen:

'Een vaste burcht is onze God,
een toevlucht voor de Zijnen!
Al drukt het leed, al dreigt het lot,
Hij doet Zijn hulp verschijnen!
De vijand rukt vast aan.'

Dat is nog zo. Wij zitten eigenlijk nog Dat zou ik zo graag willen, dat de kinderen dat ook leerden beseffen. Want de kinderen zien vaak de dingen als een soort

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

eenheidsworst. Het komt allemaal op hetzelfde neer. Het één is misschien wat leuker, het andere is wat minder leuk. Het ene is wat ouderwets, het andere is wat moderner, maar och Ik zeg dat niet van onze kinderen exclusief hoor, maar ik bedoel, er is een beetje die antipathie tegen de leer van de profeten en van de apostelen. Net alsof dat niet zo belangrijk is. Men begraaft zich daar niet in, men spreekt zo gauw iets zonder dat het gekauwd, beleefd is in het hart.

Als je dan de strijd en de zorgen, de moeiten, maar ook die onuitsprekelijke blijdschap van die mensen hoort of leest, dan voel je, dat is anders. Kijk, en dat wil je ook zo graag overbrengen, dat we er gezicht op krijgen. Niet om vanuit een zekere exclusiviteit te stellen van: Er is maar één kerk. Dat is zeker, er is maar één kerk, maar er zijn wel honderd gebouwen en wel duizend of meer. Gelukkig zitten we niet allemaal in één kerk, dat zou een toestand worden. Maar goed, ik wil dus niet zeggen, de gedachte oproepen van: Dat is niets, dat is niets, dat is niets. Dat moet je zelf leren horen, waar het om gaat. Daarvoor moet je opletten, en boven alles aan de Heere vragen: "Heere alstublieft, geef me alstublieft verstand met Uw licht bestraald. Dat ik de wonderen ook eens mag zien, die zich in Uw Woord openbaren. Want ik ben zo blind".

Daarom zei ik, ik wil dat zo graag benadrukken, en tegelijkertijd wil ik voorkomen de gedachte van: Denken jullie dat je het alléén bent? Als jullie dat tóch denken, dan moet je dat zelf maar weten, maar ik wil wel zeggen dat het een eeuwig wonder is als jij of ik werkelijk geconfronteerd mogen worden in het leven met het hart van het heilig Woord van God, met die eenzijdige En misschien vinden jullie het wel zeurderig, dat je zegt, dat eenzijdige altijd. Daar zal je zo blij mee worden, en misschien nog wel eens naar verlangen in je leven. Dat je ernaar verlangt, dat je zegt: "Ik wou dat ik dat nog eens hoorde".

Ik heb mensen die weleens blij geworden zijn, het is gek, het is al zo lang geleden. Met de prediking sta ik nogal eens verbaasd over mijn grootvader. En toen ze het niet meer hoorden, toen waren ze zo vreselijk verdrietig. Daar zat iets in van die ontsluiting in die Borg en Middelaarsweg, dat Golgotha. Dat heilig, eeuwig Evangelie. Dat had zijn greep, zijn werk op de harten.

Dan krijg je misschien niet zo'n mooi afgepast gemeentetje, waar alles precies, en alles Nee, helemaal niet, dat hoeft niet. Maar dan wordt er wel iets ervaren van die innerlijke blijdschap in God, die het deel is van al Gods kinderen. Dan is er ook echt iets in het hart: Als dat niet waar is, dan kan ik nooit meer zalig worden, dan blijft het een verloren zaak. Maar als dit waar is, als Hij echt alles heeft gedaan, en dat Hij Zich met de overtreders heeft willen laten rekenen, en voor de overtreders gebeden heeft, dan zou het kunnen. Hij kan het, ja. En de Heilige Geest dringt aan: Hij wil! En de Heilige Geest dringt aan: Hij zal! Uitkomst geven, alle uitkomst, al gaan we er onderdoor, en dat gaan we. Want we gaan er allemaal onderdoor, echt waar. En als het eind komt, dan hebben we helemaal niets meer in te brengen, allemaal lege briefjes. Daar blijft toch niets van over.

Dit blijft over: Dit is de troost, in druk mij toegezegd. Dit maakt het hart op momenten weer verlangend naar de Spijze die blijft tot in der eeuwigheid, dat God God is. En dat Hij de God is van dat eeuwig welbehagen, en dat Hij uit Egypte verlost heeft. En dat Hij Zijn eigen Kind heeft veroordeeld in mijn plaats. En dat Hij Hem ook heeft opgewekt uit de doden.

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

Kijk, geliefde gemeente, en dat wil je nu graag overbrengen. Niet in de zin van: Toe, doe nu dit, doe nu dat, doe nu Zo bedoel ik het niet. Maar weerklank in de harten, dat is altijd het grootste. En dat hoeft niet zoveel te zijn. Soms denk ik dat ik het merken kan als we met elkaar zingen. Dan denk ik: Hé, wat klinkt dat opgelucht. Soms denk ik ook: Hé, waarom zingt die of die niet mee? Dat zie je niet altijd, daar moet net je oog op vallen. Maar dat zó het eeuwig Evangelie uit Gods heilige wet, wat ons zo door en door (mijn tand valt er bijna uit, zo af en toe, dus dat moet je me niet kwalijk nemen) tegemoet treedt uit dat Woord van God. Dat dat ons ook echt draagt. Dat dat ons echt schraagt in het strijdperk van dit leven. Al weten we dan geen raad meer, al zien we dan zelf geen uitkomst meer, al gaan we dan een weg die vreselijk moeilijk is. Om tegen elkaar te zeggen als we te hard schreeuwen: "Kalm aan nu maar, kalm aan! De Heere heeft uitkomst gegeven, Hij die 's daags Zijn gunst gebiedt. Vader onder alle noden, Vader ook in 't zwijgend graf". Hij is het!, meer hebben we niet.

Meer hebben we toch niet? Meer hoeven we ook niet te hebben. Alles wat daarbuiten is, rolt vanzelf op, tot de hemelen toe. Die worden opgerold als een dunne doek. En die vaste sterrebanen raken nog uit het spoor. Maar God, God blijft eeuwig onveranderlijk Dezelfde. Hem alleen vertrouwen, Hem alleen.

Je zegt misschien: "Dat vind ik zo moeilijk". Dat kan ik wel begrijpen, dat mag je van mij wel zeggen hoor. Alleen, ik wil graag altijd nog iets verder: "Ik kán het niet! Ik kán niet op de Heere vertrouwen". Ik vond het zo'n prachtmens, die man was zo krachtdadig door de Heere bekeerd. Hij had overal een schop tegen gegeven. Hij had belijdenis gedaan ook, bij mijn grootvader. Hij had een meisje leren kennen dat aan geen God of gebod deed. En het duurde niet zo lang - Het is een wonder, we zijn van de week gezellig bij Mieke en Larry geweest, gefeliciteerd dat we met elkaar in de kerk zitten. Dat is een wonder, het gaat vaak anders. Dat is nu een rede om elkaar echt te feliciteren, dat God dat doet. En zo zijn er meer in ons midden. Maar bij die jongen ging het net andersom. - En het duurde niet lang of het begon te slibberen. Een keertje en tenslotte helemaal niet meer, afgelopen. Midden in de wereld kwam hij terecht.

Het is voor jullie een bekend verhaal, maar vergeef me dat ik dat weer herhaal. Maar toen leefde hij zo ruig voor het vaderland weg. En toen opeens hoorde hij in zijn hart een stem: Het is onmogelijk dat diegenen die eens verlicht zijn geweest, en het goede woord van God gesmaakt hebben, en de krachten der toekomstige eeuw geproefd hebben, die, wederom afvallig geworden zijn, het is onmogelijk dat ze ooit nog tot vernieuwing komen. Dat is wat!

En toen werd hij bijna krankzinnig, een wrak. Heel zijn zenuwgestel was in de war, hij kon haast niet meer lopen. Als een geraamte ging hij door het leven. Hij woonde op een etagewoning in Rotterdam, en dan kroop hij op handen en voeten de trap op. Hij kon praktisch niet meer lopen. En toen kwam het zover, zo kwam hij in de strikken van de satan, dat hij in de Maas zichzelf zou verdrinken. En daar ging hij naar beneden, het trapje af, een gevloekte. En toen stond hij beneden voor de deur, en toen was er weer een stem in zijn hart: De BIJBEL! Gods Woord! En toen stond hij even te dralen. Zou ik Bijbel? Hij kon het niet laten, hij kroop naar boven. "Waar is de Bijbel?" Die had hij eruit gegooid, in een oude kist gedaan op de zolder. Nog een trapje op. Daar ziet hij de Bijbel, maar het was vochtig, de schimmel erop. En toen begon hij vreselijk te huilen, de tranen liepen maar op die schimmel die hij eraf probeerde te vegen. En toen was er

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

weer een stem in zijn hart: Lees! En hij sloeg hem open. "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven heeft". En toen brak zijn hart, toen werd hij gered. Maar goed, dat was wel een krachtvolle bekering, zoals men dat noemt.

Maar toen kwam hij op een andere plaats in gezelschap. Daar zaten verschillende van Gods kinderen met elkaar te praten over dat kostelijke vertrouwen. En hij zei helemaal niets. Toen zei er één: "Meneer, of vriend, als ik het vragen mag, daar heeft u misschien toch ook wel kennis aan?" Hij zei: "Ik niet. Daar heb ik geen kennis aan".

"Nee? Dat is ook erg".

Hij zegt: "Ik zal het maar eerlijk zeggen. Ik ben zo vreselijk zenuwachtig, dat ik kan nooit in slaap komen. De dokter heeft gezegd dat ik een douche moet nemen, en dan moet ik een eindje gaan wandelen op straat in de frisse lucht, en dan val ik wel eens in slaap. Als dat nog niet helpt, dan mag ik een slaappil nemen. En soms - die slaappillen werken zo goed - dan helpt één pil niet, dan neem ik er nog één. Dat mag eigenlijk niet, maar dan denk ik, ik moet slapen. Meestal helpt het, maar soms helpt die tweede pil ook nog niet. En dan is het wel eens gebeurd dat ik zei: "Lieve Vader, U weet ik moet morgen - hij werkte op het departement in den Haag - weer werken, en ik kan het niet. Mag ik alstublieft nog even slapen. En dan doet Hij het nog ook".

Kijk, daar heb je nu weer zoiets, Hémen alleen vertrouwen, maar niet jezelf. Dat is haast niet uit te leggen, ik vind dat zo moeilijk om het uit te leggen. Want je zou hier zeggen: Nou, hier krijgen we een zweepslag, je moet vertrouwen. Je moet dit, je moet dat! Je moet niets. Dat is het weer net niet. Dan heb je er geen erg in dat je eigenlijk in het bolwerk van je valse, en je ijdele geruste vertrouwen verzeild raakt. Maar dat is het niet. Al heb je geen kruimeltje vertrouwen, Hem alleen vertrouwen. Hij is de Getrouwe. Of vertrouw je dat ook niet?

Durf je te zeggen dat Jezus Christus niet te vertrouwen is? Zou je dat durven zeggen? Dat durf je niet te zeggen. Als er een klein sprankeltje van het waarachtige leven is in je ziel kun je dat niet zeggen. Dan zou je in tranen uitbreken. Je kunt nog zo moedeloos zijn, die man zat moedeloos, moedeloos, moedeloos Het was allemaal niets, het was allemaal bedrog, hij was een grote huichelaar, dit en dat, zus en zo. Er klopte niets van. Toen ging zijn vrouw naar de kast en pakte een buideltje, daar zaten de spaarcentjes in. Toen zei ze: "Hier man, je bent toch verloren, voor de hel, maak die centjes dan nog op, dan kun je nog maar beter een poosje lol maken dan dat je zo gaat zitten". En opeens klaarde hij op. Hij zegt: "Vrouw, dat doe ik niet! Ik ga de wereld niet in, nee dat kan niet". En toen werd hij zich weer bewust: Ik ben de Heere, uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb.

Je kunt wel eens denken: Ik wil weer terug, maar dat gaat toch niet. Nee, dat kan eigenlijk niet. Hem alleen vertrouwen. Kijk, dat is nu genade. Als je in genade mag leven, dan is het allemaal goed. Dan hoeft je het niet moeilijk te maken, van: We moeten toch vertrouwen, we moeten toch een kruimeltje zus, we moeten toch zo. Ja, dat doen we ook. We vertrouwen erop dat Hij te vertrouwen is. Hij zal Zijn ellendigen en nooddriftigen niet vergeten, en niet verlaten.

"En in alle ootmoedigheid en lijdzaamheid mij Hem alleen onderwerpen".

Moelijk! Ootmoedigheid, niet in eigen kracht. Nederig, eenvoudig. Lijdzaamheid,

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

geduldigheid. Laat u leiden. Zie de dienstmaagd des Heeren, mij geschiede naar uw woord. Ja, ja Ja, maar ik geloof zeker hoor, dat dat ook een stukje van de waarheid is. Dat is Gods werk.

Van welke kant je het ook bekijkt, maar de Heere krijgt gelijk. Ik ben de Heere, uw God, je zult geen andere god hebben dan alleen die God en Vader van de Heere Jezus Christus, Hij alleen. Dat wil Hij, en dat doet Hij ook. Daar werkt Hij aan, en soms door moeilijke wegen. Niet dat je alles met elkaar in verband moet brengen, zo bedoel ik het niet. Dan wordt het zo'n legpuzzel, zo'n doolhof. Maar dat de Heere er aan werkt, dat geloof ik zeker.

Sommige mensen hebben een tijd in hun leven dat je ze in hun tranen wel kon wassen, van de overgave. Gemeend hoor, ik zeg niet dat dat niet waar is, ik spot er niet mee. Nee hoor, dat je er jaloers op was, dat je denkt: Had ik daar ook maar iets van. Die hebben alweer gezongen, die hebben de Naam des Heeren alweer geprezen. Wat ben ik een onbekeerd, onbuigzaam, verhard schepsel. En dan zie je tot je stomme verbazing dat alles opdroogt. Waar is het nu? Er is niets meer. Ja, dat is niet zo best, zou het dan nooit waar geweest zijn? Ja natuurlijk, dat is wel waar geweest. Maar wij waren nog niet aan de les toe, dat Hij alléén de Waarheid is. En dat God buiten ons, zonder ons, en tóch voor ons dat Fundament heeft gelegd der gerechtigheid, in Christus Jezus.

Ik zeg het misschien een beetje simpel, maar dan zegt de Heere: "Nu eens kijken of hij al een beetje echt vertrouwt. Hij heeft het wel over vertrouwen allemaal, maar - en dat is goed - nu eens kijken of hij al een beetje vertrouwt". En dan gaat de Heere een klein beetje weg, die dadelijke uitlatingen van Zijn liefde worden niet zo gevoeld, ja je hebt niet zoveel aan de preek, je kan niet meer zo goed bidden, en al die dingen meer, en soms vergeet je het misschien helemaal. En het wordt hoe langer doffer en akeliger. Of niet?

Dat is nu een oefening. Daar komt nu de Heere bij dat kind omdat Hij er Zich mee bemoeit, en zegt: "Jongen, meisje, man, vrouw, grijsaard, Ik heb Mij voorgenomen om je uit Egypte uit te leiden. Ik ben je God, je Verlosser. En nu wil Ik je duidelijk maken dat Ik dat dan ook echt alleen ben. Dat Ik je draag. Jij kon het goed begrijpen dat Ik je draag, dat Ik van eeuwigheid met je bewogen ben geweest in het aangezicht van die Heere Jezus Christus. Dat Ik je aangenomen heb. Want je was toch ook een goed bekeerd mens. Al praatte je nog zo ootmoedig, maar wat had je toch allemaal te verteren. Dat heb je van Mij gehad, dat is waar, van de Heere. Maar Ik wil een stapje verder. Vertrouw je nu nog, gaat het nu nog goed? Of, nu je teksten en woorden, en dingetjes, tranen allemaal een beetje weg zijn, geloof je het nu niet meer? Zit je nu in de put van: O, ik heb mezelf bedrogen. Ja, maar dat had je allang moeten weten man! Vrouw, dat had je allang moeten weten, dat je jezelf bedrogen hebt, voor tijd en voor eeuwigheid". En al die akelige uitspraken van: We hebben maar één ziel te verliezen, en al die toestanden, man schei er toch mee uit. Als je nu tien zielen had, wat dan?

Nee, dat is de radicaliteit van het Woord, het is een verloren zaak. Maar een mens kruipt er zo gauw weer bovenuit, en vooral als hij zo aangenaam is. Nu gaat de Heere de oefeningen Hem alleen onderwerpen, van Hem alleen alle goeds verwachten. Want stiekem verwachten we van onszelf ook wel eens wat goeds hoor. "Het gaat toch beter als toen hè, het gaat beter als toen. Ja, ik kan toch merken dat ik een ander mens ben". Zo denkt een mens.

CATECHISMUS ZONDAG 34 VRAAG 94 (VERVOLG) EN 95

Nu, daar wil de Heere hem afbrengen. En dan wil de Heere dat we in ootmoed en lijdzaamheid, niet vertwijfelen, maar: Zij het zuurheid, zij het zoetheid, Hij de wezenlijke Goedheid, maakt het goed met wat Hij wil. Hij leidt toch uit Egypte? Wij zijn toch geen mensen die de vrijheid bevochten hebben? We hebben alleen maar van het Lam mogen proeven en smaken. En de reisstaf in de hand, en de schoenen aan de voeten, en op Zijn bevel zijn we gegaan. Toen het stikdonker was in de nacht. En toen Egypte weende en schreeuwde in rouw. Toen zijn we zo Nu dan, er komt niets van ons in aanmerking.

Dan moet je je ook onderwerpen, zegt de Heere. Nu, daar is Hij mee bezig. (Het is al zes uur, we moeten nog zingen, het is al laat. Laten we zeggen dat we bij leven en welzijn er nog een keertje op terug komen.) Maar ik hoop, en dat was de bedoeling van vanmiddag, och Heere, laat ons iets proeven van die lucht, die zuurstof, dat onbegrijpelijke van Uw grote genade. Waarin U Zich ontfermt over wat verloren is.

AMEN

Ik wilde bidden 'Het Luthers Avondgebed'.

Heere, blijf bij ons, want het is avond en de nacht zal komen.

Blijf bij ons en bij Uw ganse Kerk aan de avond van de dag, aan de avond van het leven, aan de avond van de wereld.

Blijf bij ons met Uw genade en goedheid, met Uw troost en zegen, met Uw Woord en Sacrament.

Blijf bij ons wanneer voor ons komt de nacht van beproeving en van angst, de nacht van twijfel en aanvechting, de nacht van de strenge, bittere dood.

Blijf bij ons in leven en in sterven, in tijd en eeuwigheid.

AMEN